Ўстанова адукацыі

“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Загадчык кафедры культуралогіі

_____________А.І. Смолік

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ВУЧЭБНА–МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС

па дысцыпліне

“ДЫНАМІКА СУСВЕТНАЙ КУЛЬТУРЫ

Складальнік: ст. выкл. Свечнікава А.У.

Вучэбна-метадычны комплекс зацверджаны на пасяджэнні кафедры культуралогіі 25.09.2012 года, пр. №1

2012

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Даследаванне культурных змяненняў з’яўляецца адной з фундаментальных праблем культуралогіі, так як дынаміка культуры ўяўляе сабой неад’емную частку сацыякультурнай практыкі і ахоплівае практычна ўсе сферы чалавечай дзейнасці. У сусветнай культуралагічнай думцы назапашаны вялікі аб’ём ідэй і канцэпцый інтэпрэтавання дынамікі культуры. Спецыфічнасць і разнастайнасць культурных працэсаў, а таксама індывідуальна-аўтарскае бачанне праблемы развіцця культуры абумовілі ўзнікненне шэрага тэорый дынамікі культуры. У сувязі з гэтым узнікае неабходнасць азнаёміць будучых даследчыкаў культуры з разнастайнымі поглядамі на сутнасць, змест, формы дынамікі культуры. Дадзеная праграма складзена з ўлікам змен адукацыйнай парадыгмы і вызначаецца стандартам вышэйшай прафесійнай адукацыі. Праграма адлюстроўвае ўнутраную логіку вывучаемых праблем тэорыі і гісторыі культуры, арыентуе будучых спецыялістаў на дзейнасць па авалоданню сучаснымі тэхналогіямі навуковых даследаваняў, навучання і выхавання. Павышаны інтарэс да праблемы вывучэння розных форм змяненняў у культуры ў сучасных умовах тлумачыцца духоўным крызісам, ломкай сфарміраваўшыхся і існаваўшых шмат дзесяцігоддзяў каштоўнасцей савецкай культуры, пошукам новых культуралагічных асноў і інавацыйных арыентацый постсавецкага грамадства.

Курс “Дынаміка сусветнай культуры” змястоўна звязаны з такімі дысцыплінамі, як “Тэорыя і гісторыя культуры”, “Культурна- гітарычныя тыпы цывілізацый: фальклор і сучаснасць”, “Культурная прагностыка”, “Культурная антрапалогія”, “Этнагенез і культура беларусаў”.

Мэтай вучэбнай дысцыпліны “Дынаміка сусветнай культуры” з’яўляецца выяўленне дэтэрмінант, якія ўплываюць на змяненні або мадыфікацыю рыс культуры ў прасторы і часу. Дзякуючы чаму адбываецца пастyпальны рух культуры, пераход яе з аднаго стану ў другі.

Падчас выкладання дадзенай вучэбнай дысцыпліны вырашаюцца наступныя задачы:

– абгрунтаванне змяненняў як неад’емнай уласцівасці культуры, якія маюць як унутраную трансфармацыю, так і знешнія перамены;

– раскрыццё разнастайнасці трактовак цэнтральнага для культуралогіі паняцця “дынаміка культуры”;

– выяўленне механізмаў узнікнення, вектараў і стадый змены культуры;

– назапашванне студэнтамі тэарэтычных ведаў, неабходных для апмсання разнастайных мадыфікацый культуры, іх прычын, вытокаў і вынікаў.

У выніку засваення тэмы вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *ведаць:*

– змест і сутнасць навуковых падыходаў да тлумачэння таго, як і чаму змяняюцца культуры і цывілізацыі;

– праблематыку культурнай дынамікі ў кльтуралогіі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– механізмы культурнай дынамікі і іх характарыстыкі;

– крыніцы культурнай дынамікі;

– этапы ўкаранення ў культуру інавацый;

умець:

– аналізаваць знешнія і ўнутраныя фактары дынамікі культуры;

– уводзіць складальнікі працэсаў міжкультурных узаемадзеянняў у канкрэтна-гістарычны культурны кантэкст;

– выяўляць сутнасць, змест і сэнс такіх феноменаў, як традыцыя, інавацыя, запазычанні, дыфузіялігія;

– даследаваць асноўныя механізмы культурнай дынамікі;

– з пазіцыйагульнай тэорыі культурнай дынамікі інтэрпрэціраваць з’явы і працэсы, якія адбываюцца ў сучаснай беларускайвет культуры.

Метады (тэхналогіі) навучання:

Да эфектыўных педагагічных методык і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

– тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;

– тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;

– праектныя тэхналогіі;
– камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, прэс-канферэнцыі, вучэбныя дэбаты і іншыя актыўныя формы і метады);
– метад аналізу канкрэтных сітуацый;
– гульнявыя тэхналогіі, у межах якіх студэнты ўдзельнічаюць у дзелавых, ролевых, імітацыйных гульнях, і інш.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

У мэтах фарміравання сучаснай сацыяльна-асобаснай і сацыяльна-прафесійнай кампетэнцыі выпускніка ў практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць методыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Для 304 группы ФК и СКД

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ
«ДИНАМИКА МИРОВОЙ КУЛЬТУРЫ»

№	НАЗВАНИЕ ТЕМЫ	КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ		
		всего	лекций	семинаров
1	Введение	2	2	
2	Динамика культуры как раздел теории культуры о процессах изменений в культуре	4	2	2
3	Культурфилософская интерпретация динамики культуры с различных познавательно-гносеологических позиций	6	4	2
4	Основные процессы культурной динамики	4	2	2
5	Поступательно-линейный вектор развития культуры	4	2	2
6	Пространственно-временное перемещение элементов комплексов культур	1	1	
7	Циклический характер культурной динамики	4	2	2
8	Синергетическая трактовка культурной динамики.	1	1	
9	Традиция как специфический механизм культурной динамики	2	1	1
10	Детерминанты и факторы динамики культуры	4	2	2
11	Инновации как стимул дальнейшего развития культуры	2	1	1
12	Динамика современной белорусской культуры (конец XX – начало XXI в.)	2	1	1
13	Гуманизм – стратегия культурной динамики XXI в.	2	1	1
	Всего:	38	22	16

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Значэнне дысцыпліны “Дынаміка культуры” ў падрыхтоўцы культуралагічных кадраў. Прадмет, змест, мэта і задачы, структура вучэбнай дысцыпліны. Міжпрадметныя сувязі дадзенай дысцыпліны. Віды вучэбных заняткаў. Крыніцы інфармацыі па праблематыцы вучэбнай дысцыпліны. Формы кантролю.

Характарыстыка асноўных катэгорый культурнай дынамікі. Культура як дынамічная сістэма. Паняцце дынамікі культуры. Суадносіны паняццяў “дынаміка культуры” і “культурныя змяненні”. Метады даследавання змяненняў у культуры.

Тэма 1. Дынаміка культуры як раздзел тэорыі культуры аб працэсах змяненняў у культуры.

Актуалізацыя выкарыстання паняцця “дынаміка культуры” у 2-й палове XX ст. Паскарэнне тэмпаў зменлівасці ў сацыякультурнай сферы. Узрастанне інтэнсіўнасці ўзаемадзеянняў паміж разнастайнымі культурнымі канфігурацыямі. Актывізацыя глабалізацыйных працэсаў. Паняцце “культурны працэс”. Дэтэрмінаванасць культурных працэсаў пэўнымі законамі. Разнастайнасць, шматвектарнасць, шматварыянтнасць культурных працэсаў. Суадносіны паняццяў “дынаміка культуры” і “культурныя змяненні”. Культурныя змяненні як трансфармацы, пазбаўленыя накіраванасці і цэласнасці.

Тэма 2. Культурфіласофская інтэрпрэтацыя дынамікі культуры з розных пазнаваўча-гнасеалагічных пазіцый.

Дынаміка культуры як цыклічная змена асноўных тыпаў культур (П.А. Сарокін. “Сацыяльная і культурная дынамік”). Дынаміка як макрагістарычны сацыякультурны працэс. Дэтэрмінацыя культурнай дынамікі каштоўнасцямі.

Інтэрпрэтацыя культурнай дынамікі А. Молем з інфармацыйна-кібернітычных працэсаў. Сацыядынаміка як працэс функцыянавання “культурэм”. Узаемадзеянне культуры з яе асяроддзем. Забяспячэнне трансфармацыі культуры дзейнасцю творчых асоб. Аналіз асаблівасцей культурнай дынамікі ў працах прадстаўнікоў амерыканскай антрапалагічнай школы (Ф. Боас, Р. Крайнер, А. Крэбер, Р. Лоўі, М. Салінс, К. Уіслер, Л. Уайт і інш.). Канцэпцыі сацыякультурнага развіцця Л.М. Гумілёва, М.Д. Кандрацьява, А.Л. Чыжэўскага. Пульсуючы характар зараджэння, развіцця і змены культур і цывілізацый. Хвалепадобная прырода культурагенных з’яў.

Своеасаблівасць падыходу прыхільнікаў постмадэрнісцкай парадыгмы да інтэрпрэтацыі культурных змяненняў. Аналіз дынамікі культуры на прыкладзе духоўнай галіны. “Рызома” як прынцыпова іншы тып руху: неўпарадкаванае распаўсюджаванне, пазбаўленае накіраванасці і рэгулярнасці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 3. Асноўныя працэсы культурнай дынамікі.

Паняцце “культурны працэс”. Дэтэрмінаванасць культурных працэсаў пэўнымі законамі. Разнастайнасць, шматвектарнасць, шматварыянтнасць культурных працэсаў. Класіфікацыя асноўных працэсаў культурнай дынамікі. Стадыяльнасць развіцця культуры: культурагенэз, культурная эвалюцыя, культурная трансфармацыя, аномія, крізіс культуры і інш. Характар узаемадзеяння ўнутры адной альбо паміж некалькамі культурамі: акультурацыя, культурная акумуляцы, культурная дыфузія, культурная інтэграцыя, культурная трансмісія, культурны сімбіёз, культурны сінтэз, культурная экспансія і інш. Якасная характарыстыка працэсаў культурнай дынамікі : культурная дыферэнцыяцыя, культурная дэградацыя, культурная інверсія, культурных выбух, культурны прагрэс, культурны рэгрэс і інш.

Тэма 4. Пастунальна-лінейны вектар развіцця культуры.

Канцэпцыя эвалюцыі і яе сутнасць.Паслядоўнасць незварачальнасць змяненняў культурных феноменаў ад гамагеннасці да гетэрагеннасці. Асноўныя прынцыпы вывучэння культуры Ў працах Г. Спенсэра, Э. Тэйлара, Л. Моргана, Дж Фрэзера. Накіраванасць руху культуры ад простага да складанага. Заканамернасць культурнага развіцця. Паслядоўнае ўскладненне сацыякультурнага жыцця. Павышэнне ўзроўню арганізацыі культуры. Іманентныя дэтэрмінанты сацыякультурнай эвалюцыі : “прыроджаныя ідэі”, носьбітамі якіх з’яўляюцца індывіды і расы. Знешнія дэтэрмінанты эвалюцыі: прыродныя ўмовы, неабходнасць жыццезабеспячэння, заваяванні, запазычанні культурных узораў. Натуральны адбор як механізм дынамікі культуры. Утрыманне адаптацйына мэтазгодных рыс культуры з сукупнасці выпадковых варыяцый. Нэаэвалюцыянізм і яго сутнасць. Тыпы эвалюцыйных канцэпцый: адналінейная, універсальная і шматлінейная. Канцэпцыя мадэрнізацыі.

Тэма 5. Прасторава-часавае перамяшчэнне элементаў комплексаў культур.

Аналіз парасторавых і часавых характарыстык культур. Распаўсюджванне культурных з’яў праз кантакты паміж народамі. Ідэя геаграфічнай вызначанасці і аднакратнасці ўзнікнення культуры.

Тэорыя культурных арэалаў. Геаграфічнае распаўсюджанне прадметаў матэрыяльнай культуры. Ф. Ратцэль аб спосабах перамяшчэння элементаў культуры (поўны і хуткі перанос усяго культурнага комплекса; перамяшчэнне асобных этнаграфічных прадметаў ад аднаго народа да іншага).

Паняцці “культурная зона”і “культурны круг” у працах Ф. Ратцэля і Ф. Грэбнера. Ідэя аб пэўных цэнтрах, з якіх ажыццяўляецца распаўсюджванне культуры. Падзел культур на “хтанічную” і “тэлургічную”. Восем культурных кругоў Ф. Грэбнера.

Культурная марфалогія Л. Фрабеніуса. Формы перамяшчэння культуры: а) перанос культуры без значнага руху народа; б) перамяшчэнне культуры з народам. Паняцце “культурная правінцыя”.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Агульны закон культурнай дыфузіі К. Уіслера. Распаўсюджванне матэрыяльных, нематэрыяльных і саматычных элементаў культуры.

Першасны культурны комплекс Г. Эліота-Сміта. Міграцыі архаічнай культуры.

Тэма 6. **Цыклічны характар культурнай дынамікі.**

Нелінейнасць культурна-гістарычнага працэса. Ідэя культурнай марфалогіі. Вечнае абнаўленне, станаўленне і згасанне культурных форм. М.Я. Данілеўскі аб жыццёвым цыкле культурна-гістарычных тыпаў:этаграфічны, дзяржаўна-палітычны і цывілізацыйны этапы. Магчымыя варыянты ўзаемадзення культур у працы М.Я. Данілеўскага “Расія І Еўропа”: “праполка”, “прышчэпка”, “угнаенне глебы”. Славянскі культурна-гістарычны тып як вышэйшы тып цывілізацыі. Культура як цэласны арганізм чалавека. Погляды О. Шпеглера на вытокі культурнай дынамікі. Душа і цела культуры. Узаемадзеянне культуры і цывілізацыі. Цывілізацыя як паміраючая культура. Праблемы прасімвала і стыля культуры ў працы О. Шпенгляра “Заняпад Еўропы”. Гістарычнае змяненне стыля культуры. Культурны элемент цывілізацыі паводле А. Тойнбі. Культурны ўпыў на цывілізацыю. Дынамічны характар цывілізацыі. Дзеянне механізма Выкліка-і Адказу. Выклікі прыроды. Выклікі чалавечага асяроддзя: “стымул удару”, “стымул ціску”, “стымул сацыяльнага уціску”. Стадыі цыклічнага развіцця: гэнезіс, рост, надлом, разлажэнне. Творчая меньшасць і інертная большасць і іх узаемадзеянне. Характарыстыка хвалей духоўнага прагрэса ў працы А.Тойнбі “Спасціжэнне гісторыі”. Хвалепадобнае развіццё культуры. “Павышальная” і “паніжальная хвалі культурнага развіцця. Аналітычны і сінтэтычны цыклы С.Ю. Маслава і іх уплыў на культуру.

Тэма 7. **Сінергетычная трактоўка культурнай дынамікі.**

Агульны закон дісіпатыўных сістэм. І. Прыгожын аб здольнасці дісіпатыўных сістэм да самазахавння ў выніку павышэння ўзроўню сваёй арганізацыі. Узаемаадносіны паміж хаосам і парадкам. Стваральны характар хаоса. Рух да атрактара. Культурная эвалюцыя як рух у конусе атрактара. Кропкі галінавання альба кропкі біфуркацыі. Лакальныя і глабальныя біфуркацыі і іх вынікі. Наступствы руху да атрактара: інтэграцыя і пад’ём магутнага культурнага руху; разлажэнне, ідэйны разброд і спад. Выбуховы працэс у кропцы біфуркацыі. Разбурэнне застарэлых культурных каштоўнасцей, норм, ідэй, патэрнаў у біфуркацыйныя моманты. Адбор і замацаванне апраўдаўшых навацый, “нармальнае”, павольнае развіццё культуры.

Тэма 8. **Традыцыя як спецыфічны механізм культурнай дынамікі.**

Сутнасць і змест традыцыі (культурныя ўзоры, інстытуты, навыкі, нормы, звычаі, абрады, каштоўнасці, ідэі, стылі і г.д.). Аб’екты, працэсы і спосабы засваення традыцый. Разнастайнасць навуковых падыходаў да сутнасці традыцый (С. Аруцюнаў, Ален дэ Бенуа, Ю. Лотман, Э Маркаран Э.Шылз і

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

інш.). Традыцыя як сацыяльная і культурная спадчына. Традыцыя – стабільны элемент кожнай культуры. Роля традыцыі ў трансляцыі калектыўнага вопыту, акумуляванні і ўзбагачэнні духоўнай спадчыны, самазахаванні, збеспячэнні пермінентнага развіцця этнаса і яго культуры. Грамадскі характар традыцыі. Функцыяванне традыцый ва ўніверсальным і лакальным маштабе. Агульначалавечыя і этнічныя традыцыі. Традыцыі у беларускай культуры. Рухомасць і дыскрэтнасць, пастаяннасць і бесперапыннасць традыцый. Вытворчыя, сямейна-бытавыя, грамадзянскія і рэлігійныя традыцыі. Інтэрпрэтацыя і выбар традыцый. Пазітыўныя і негатыўныя традыцыі. Суадносіны паміж традыцыямі і навацыямі. Традыцыяналізм і яго сутнасць.

***Тэма 9.* Дэтэрмінанты і фактары дынамікі культуры.**

Разнастайнасць пазнаваўчых модусаў структуры і прыроды дэтэрмінант. Лішак (ліба недахоп) інфармацццыі альбо энергіі пры абмене паміж сістэмамі дзеяння. Неустойлівасць пульсуючых, ускладняючыхся ці дэградзіруючых структур. Нераўнавеснае развіццё розных галін, узроўняў і структурных адзінак культуры. Тыпы фактараў паводле М.Вэбера (каштоўнасна-сімвалічны; гаспадарчы). Фактар часу. Заканамернасці гістарычнай дынамікі. Актуальная дынаміка культуры. Узаемадзеянне грамадства, прыроды і культуры. Прасторавае размяшчэнне культурных форм. Узаемадзеянне розных культур. Сістэмы жыццезабеспячэння і гаспадарча-эканамічнай дзейнасці. Сацыяльныя інстытуты і іх актыўнасць. Фактары, умовы праяўлення і спосабы ажыццяўлення дынамікі культуры як механізмы яе рэалізацыі.

***Тэма 10.* Інавацыі як стымул дальнейшага развіцця культуры.**

Вызначэнне сутнасці паняцця “інавацыя”. Прычыны ўзнікнення інавацый: адмаўленне асобнымі суб’ектамі культуры пануючых каштоўнасцей, нормаў, традыцый, звычаяў, правіл паводзін, ідэй; пошукі сваіх уласных шляхоў культурнага і сацыяльнага самасцвярджэння. Тыпы інавацый: эндагенныя і экзагенныя. Унутраны і знешні працэсы ўтварэння інавацый. Культурная мутацыя. Інавацыі і іх суб’екты. Паступовасць узнікнення інавацый. Этапы ўкаранення інавацый ў культуру: адбор; мадыфікацыя; інтэграцыя. Функцыі інавацый. Прагрэсіўны і рэгрэсіўны характар інавацый. Адзінства і ўзаемасувязь традыцый і навацый.

***Тэма 11.* Дынаміка сучаснай беларускай культуры (канец XX— пачатак XXI стст.)**

Распад монастылістычнай культуры савецкага тыпу. Монастылістычная кананізацыя жанраў і стыляў культурнай дзейнасці ў перыяд сацыялізма.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Фарміраванне полістылістылістычнай культуры. Галоўныя рысы полістылістычнай культуры: дэіерархізацыя, дэкананізацыя, неўпарадкаванасць, дэтаталізацыя, эзатэрычнасць, негатыўнасць, атэалогія. Фарміраванне полістылістычнага сацыякультурнага асяроддзя. Асноўныя характарыстыкі працэса сацыякультурных трансфармацый. Складаванне новых культурных мадэляў і форм жыцця. “Культурныя інсцэніроўкі” новых мадэляў жыцця. Пошукі “страчанай асобаснай ідэнтыфікацыі”. Новыя культурныя стылі і формы. Мадэрнізацыйныя працэсы ў сферы культуры. Тыпы мадэрнізацыі: “вестэрнізацыя”, “даганяючая мадэрнізацыя”, “постмадэрнізацыя”, “неомадэрнізацыя”. Тэндэнцыі сучаснага сацыякультурнага развіцця: а) сціранне спецыфічных культурных адрозненняў у выніку глабалізацыйных працэсаў; б) імкненне этнакультурных груп да сегрэгацыі, гетаізацыі, аўтагерметызацыі. Мультыкультурная мадэль развіцця. Формы мультыкультуралізма: спантанны, інстытуцыйны, крэатыўна-інтэлектуальны і інш. Спецыфіка беларускага гістарычнага мультыкультуралізма.

Тэма 12. **Гуманізм – стратэгія культурнай дынамікі XXI стагоддзя.**

Адметнасці дынамікі культуры ў першым дзесяцігоддзі XXI ст.: адсутнасць рэгулявання развіцця тэхнакратычнай цывілізацыі; першаснаць каштоўнасцяў прагрэсізма і тэхналагізма і іх глабальнае распаўсюджванне; дысбаланс паміж актыўнасцю тэхналагічнага развіцця і ўнутранай духоўнай пустатой; глабальныя выклікі сучаснсасці.

Зварот да канкрэтнага чалавека і фарміруемай ім культуры як універсальны гуманізм. Здольнасць чалавека да культурнага быцця ў эпоху ante. Адлюстраванне чалавека як адзінага суб’екта прыроднага, сацыяльнага і культурнага быцця ў вітагеннай культуры.

Праблема фарміравання мадэлі кіруемага, навукова і духоўна арганізаванага свету. Адаптыўны механізм як асноўны прычынны элемент сацыякультурнай дынамікі. Выпрацоўка культурных спосабаў адаптацыі і спецыфічных форм прыстасаванняў.

Канструяванне сацыякультурнага асяроддзя як функцыя культуры XXI ст. Межы культурнага развіцця. Небяспека перахода да працэса “дэцывілізацыі”. Інтэгратыўная культура як сродак пераадолення хаоса. Пераадоленне працэсаў адарвання і неразумення культур.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Темы семинаров и вопросы к семинарским занятиям:

1 семинар: Динамика культуры как раздел теории культуры о процессах изменений в культуре

1. Культурная динамика. Определение понятия. Роль и место дисциплины в гуманитарном знании.
2. Актуальность проблемы определения культурной динамики (анализ социокультурной ситуации, футуропрогноз, глобализационные процессы в качестве контекста).
3. «Динамика» и «прогресс»: сходство и различия понятий. Концепция прогресса как актуальная проблема современной культурологии.
4. Идеалистический и материалистический взгляд на культурную динамику.
5. Макромасштабные, среднемасштабные и микромасштабные изменения в культуре.

2 семинар: Культурфилософская интерпретация динамики культуры с различных познавательно-гносеологических позиций

1. Общая характеристика основных подходов к исследованию культурных изменений (линейные, циклические и цикло-волновые концепции).
2. Мифо-религиозные концепции социокультурной динамики.
3. Представления о культурной динамике, сформировавшиеся в русле философии культуры.
4. Культурная динамика сквозь призму этнологии и антропологии.
5. Социокультурные изменения в зеркале социологии.
6. Культурологический подход к проблеме культурной динамики.
7. Исторические законы и динамика представлений о них (идеалистические и материалистические концепции).

3 семинар: Основные процессы культурной динамики

1. Межпоколенная трансляция культурных образцов.
2. Эволюционное и революционное развитие культуры.
3. Инволюция как пример культурного регресса.
4. Возникновение новых культурных образцов (знаний, норм, ценностей,технологий деятельности, способов обмена информацией).
5. Распространение культурных явлений (инокультурных влияний и т.п.).
6. Усвоение культурного опыта субъектами культуры.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4 семинар:Поступательно-линейный вектор развития культуры

1. Мифологические истоки линейных концепций культуры (античный миф о золотом веке, линейность истории в христианской концепции).
2. Линейные концепции культурной динамики. Трехступенчатые схемы (дикость– варварство– цивилизация; доиндустриальное общество – индустриальное – постиндустриальное), пятиступенчатые схемы (формации в концепции исторического материализма), и т.п.
3. Идея прогресса в классической и постклассической философии (эволюционные концепции).
4. Переход от индустриального к постиндустриальному обществу. Концепции Д. Белла, Е. Масуды, Дж. Нейсбита, М. Маклюэна, Э.Тоффлера и др.
5. Традиционная и посттрадиционная культура: вектор изменений. Исследования К. Леви-Строса, М.Элиаде, К.Чистова, В. Иноземцева, Р.Инглхарта (материалистические и постматериалистические ценности).

5 семинар: Циклический характер культурной динамики

1. Циклические концепции культурной динамики: сущность подхода.
2. Цикл как смена элит: концепция А. ибн Хальдуна.
3. Культурный цикл как растительная метафора: Н.Я.Данилевский.
4. Миф о вечном возвращении. Ф. Ницше.
5. От культуры к цивилизации: шпенглеровский подход к динамике культуры. О.Шпенглер (полицикличность культурно-исторического процесса), Н. Бердяев и др.
6. А. Тойнби: видение истории (круговорот локальных цивилизаций). Концепция «Вызова-и-Ответа».
7. Циклы истории по А.Шлезингеру.

6 семинар:Традиция как специфический механизм культурной динамики (1 час)

1. Функция традиции как транслятора социокультурного опыта, нематериального и материального культурного наследия.
2. Реинтерпретациятрадиции как источник культурной динамики*(привести примеры).*
3. Заимствование инокультурной традиции и адаптация ее в культуре-акцепторе *(примеры).*

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4. Фазы существования традиции: новация, неприятие новации обществом, закрепление инновации и ее одобрение, сосуществование новации и традиции, фаза превращения новации в традицию.

6 семинар:Детерминанты и факторы динамики культуры (1 час)

5. Влияние и заимствование как факторы культурной динамики
6. Традиция как консервативный аспект культуры и источник инновативного творчества.

7 семинар: Детерминанты и факторы динамики культуры (1 час)

1. Экономические явления как факторы культурных изменений (идеи К. Маркса, Ф. Энгельса, Н. Кондратьева).
2. Социальные и политические явления как факторы культурных изменений.
3. Техническое творчество как детерминанта культурных изменений (книгопечатание, изобретение компьютера и т.п.).

7 семинар: Инновации как стимул дальнейшего развития культуры (1 час)

4. Инновация как один из основных факторов культурной динамики.
5. Инновации как техническое творчество и как новые потребности населения: аспекты моды, спроса, престижа, пользы (концепция Й. Шумпетера).
6. Идеи Ю. Лотмана и А. Моля о социокультурной динамике и роли инноваций в культурном процессе.

8 семинар: Динамика современной белорусской культуры (конец XX – начало XXIв.) (1 час)

1. Ценности (патриотизм, белорусский язык, самобытность) как фактор современного развития белорусской культуры
2. Трансформация советской культуры в постсоветскую: общая характеристика процесса.
3. Белорусская культура под влиянием глобализационных процессов: риски и перспективы.

8 семинар: Гуманизм – стратегия культурной динамики XXI в. (1 час)

4.Гуманизм как главная ценность посттрадиционной культуры. Принципы толерантности, плюрализма и мультикультурализма как черты современного гуманистического общества и основы культурной политики.
5. Творческий подход к гуманизации общества: актуальность концепции И. Абдираловича.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

6. Практика гуманизма (XX–XXI вв.): деятельность Римского клуба, движение «зеленых», культуроохранные и культуротворческие инициативы общественных организаций (ЮНЕСКО, ООН и др.)
7. Культурологическое знание как идейная основа гуманизации культуры и соответствующих культурных изменений.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Для 304 группы ФК и СКД

ТЕМЫ КУРСОВЫХ РАБОТ ПО «ДИНАМИКЕ МИРОВОЙ КУЛЬТУРЫ»

1. Линейные концепции процессов изменчивости в культуре (концепции Э.Тайлора, Дж.Фрэзера, Г.Спенсера, К.Маркса и Ф.Энгельса, Л.Уайта и др.)
2. Циклические концепции динамики культуры (О.Шпенглер, Н.Данилевский, А.Тойнби и др.).
3. Системная трансформация культуры (по П.Сорокину, А.Тойнби, А.Панарину и др.)
4. «Апполоническое» и «дионисийское» начало как факторы динамики культуры.
5. Синергетическая концепция развития культуры: идеи И.Пригожина, Г.Хакена, С.Курдюмова, Г.Малинецкого, А.Подлазова, М.Кагана, Л.Лескова и др.
6. Динамика культуры согласно воззрениям постмодернистов.
7. Факторы культурной динамики.
8. Трансформация конфессионального типа культуры на примере той или иной страны (региона), эпохи.
9. Генезис христианской культуры с точки зрения динамики культуры.
10. Введение христианства на Руси как фактор культурной динамики.
11. Динамика религиозной культуры на территории Беларуси.
12. Традиции и новации в сфере религиозной культуры Беларуси.
13. Культурная диффузия (на примере тех или иных локальных культур, цивилизаций).
14. Пространственная диффузия культурных форм на примере культуры …(по выбору).
15. Традиция, новация, реинтерпретация традиции как факторы культурной динамики.
16. Генезис творческих инноваций (например, технологий, знаний, идей, произведений, форм регуляции совместных действий, способов коммуникации) как элемент культурной динамики.
17. Ценности как фактор культурных изменений.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Список рекомендуемой литературы:

1. Культурология: Учеб.для студ. техн. вузов / Колл. авт.; Под ред. Н. Г. Багдасарьян. — 5-е изд., испр. и доп.— М.: Высш. шк., 2006.–709 с.
   См.: страницы 65–99, 196–198, 248–254
2. Вебер, М. Избранное. Образ общества.: Пер. с нем. – М.: Юрист, 1994. –704 с.
3. Гумилев, Л. Н.Этногенез и биосфера Земли / Гумилев,Лев Николаевич. – СПб.: Кристалл, 2001. – 640с.
4. Кондратьев, Н.Д. Большие циклы экономической конъюнктуры // Проблемы экономической динамики /Редкол.: Л.И. Абалкин (отв. ред.) и др.; Ин-т экономики АН СССР, Отд-ние экономики АН СССР. М.: Экономика, 1989.
5. Культурология : Учебник / Под ред. Ю.Н. Солонина, М.С.Кагана. – М. :Юрайт, 2005. – 566 с. См.: 193–201
   См. главу 8 « Межкультурная коммуникация и диалог культур». Здесь рассматриваются проблемы интеграции, ассимиляции, традиций и новаций. Также см. 6 раздел (эволюционизм, теории локальных цивилизаций, типология Сорокина)
6. Лотман, Ю.М. Семиосфера. Культура и взрыв, Внутри мыслящих миров. – СПб.– Искусство– СПб, 2000 – 703 с.
7. Моль, А. Социодинамика культуры. / Пер. с франц. Вст. статья, редакция и примеч. Б. В. Бирюкова, Р. Х. Зарипова и С. Н. Плотникова. М., "Прогресс", 1973. — 405с.
8. Пригожин, И, Стенгерс, И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. Пер. с англ./ Общ.ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. – М.: Прогресс, 1986.– 432 с.
9. Тейяр де Шарден, П. Феномен человека . Пер. с фр. Н.А.Садовского. – М.: Прогресс, 1965. – 296 с. http://www.psylib.org.ua/books/shard01/
10. Спенсер, Г. Опыты научные, политические и философские. Пер. с англ. под ред. Н. А. Рубакина. – Том 1. – Мн.: Современ. литератор, 1999. – 1408 с.
11. Ибн-Хальдун. Мукаддимаhttp://smirnov.iph.ras.ru/win/publictn/texts_2/ikh_t.htm
12. Фролов,С.С. Социология. М., 2007 См. стр 254–259. (Темы: открытие, изобретение, диффузия, инновация)
13. Флиер, А.Я. Культурология для культурологов. Уч. пос. – М.: Академический Проект, 2000. – 496 с.См.стр. 260–264 (определение культурной динамики).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

14. Теория культуры: Учебное пособие. под ред. С. Н. Иконниковой, В. П. Большакова – СПб.: Питер, 2008. – 592 с.

Дополнительно:

15. Антонович,И.И. Социодинамика идеологий.Под ред. Э. Н. Короливецкого. – Минск :Навука и тэхника, 1995. – 373 с.

16. Ахиезер, А.С. Социокультурная динамика России: к методологии исследования // Политические исследования.– 1991, №3

17. Василькова, В.В. и др. Волновые процессы в общественном развитии. Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 1992.– 228 с.

18. Динамика культуры: теоретико-методологические аспекты. М.:Наука,1989. – 427 с.

19. Культурология : Учебник / Под ред. Ю.Н. Солонина, М.С.Кагана. – М. :Юрайт, 2005. – 566 с.
   См.: 193–201 (тема «Культурная модернизация»), с.252–257 (тема «Историческая динамика бытия культуры) Также ознакомьтесь с идеями Лотмана, с. 270–278.

20. Цикличность // Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х томах (2-е издание) : В 2-х т. / Главный редактор С.А. Токарев. –Т. 2. – М.: Советская энциклопедия, 1982. – 671 с.

21. Культурология: Учебное пособие / Под ред. проф. Г.В. Драча. – М.: Альфа–М, 2003. – 432 с.Глава 7, §§2–3 – примеры рассмотрения культурной динамики на примере России.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПЫТАННІ ДА ЭКЗАМЕНА ПА КУРСУ

“ДЫНАМІКА СУСВЕТНАЙ КУЛЬТУРЫ”

1. Паняццекультурнайдынамікі.
2. Фактары культурнай дынамікі.
3. Узаемадзеянне традыцый і інавацый як дэтэрмінанта культурных працэсаў.
4. Уплыў працэсаў запазычання і культурнай дыфузіі на развіццё культуры (на прыкладе розных сфер культуры).
5. Каштоўнасці як фактар дынамікі культуры.
6. Канцэпцыі цыклічнасці культурнага працэссу (агульная характарыстыка).
7. Лінейныя (эвалюцыйныя) канцэпцыі культурнай дынамікі (агульная характарыстыка).
8. Структурная мадэль сацыякультурнай дынамікіЭ. Тайлара і Дж. Фрэзера.
9. Сацыякультурныя ідэі Г. Спэнсэра.
10. Тэорыя гістарычнага матэрыялізму К. Маркса і Ф. Энгельса: эканамічны фактар як дэтэрмінанта гістарычнага працэсу. Класавая барацьба як рухаючая сіла гісторыі.
11. Тэорыя структурнага функцыяналізму. Т. Парсанс: сацыякультурнаяэвалюцыя як працэс дыферэнцыяцыі.
12. Развіццё культуры паводле тэорый лакальных цывілізацый (агульная характарыстыка).
13. М. Данілеўскі: тэлеалагічнае бачанне гісторыі, законы культурна-гістарычнага руху.
14. Фазы культурнага працэсу. (О. Шпэнглер).
15. “Выклік” як фактар культурнай дынамікі. (А. Тойнбі).
16. Сацыякультурная эвалюцыя сістэм грамадстваў (А. Г. Франк, І. М. Валерстайн і інш.). Паняцце Сусвет-сістэмы.
17. Даследаванне міжкультурных узаемадзеянняў. (У. Мак-Нейл/Мак-Ніл).
18. Фактары культурнай дынамікі у сферах эканомікі, палітыкі і культуры паводлеМ. Кандрацьева, Ібн-Хальдуна, В. Парэта, А.Шлезінгера, Р. Хелі, Н. Розава.
19. Хвалевы характар дынамікі культуры па Ю. Лотману і Б. Успенскаму (паводле працы “Роля дуальных мадэляў у дынаміке рускай культуры (да канца XVIII стагоддзя)”.
20. Ідэя мегацыклаў А.Панарына.
21. Тэорыя накіраванай эвалюцыі Т. дэ Шардэна.
22. Асаблівасці сінэргетычнага падыходу да праблемы сацыякультурнага развіцця. Ідэі І. Прыгожына і інш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

23. Тэорыя сацыякультурных цыклаў П.Сарокіна.
24. Тэорыя этнакультурных рытмаў Л.Гумілёва. Роля прыродных фактараў у культурнай дынаміцы.
25. Сацыядынамічная тэорыя культуры А.Моля.
26. Семіятычны падыход Ю. Лотмана: тып камунікацыі як фактар культурнай дынамікі. Канцэпцыя выбуховых і паступовыхпрацэсаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ